

ЕПІЗООТИЧНА СИТУАЦІЯ ЩОДО ЕЙМЕРІОЗУ КУРЕЙ ПТАХІВНИЧИХ ГОСПОДАРСТВ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

І. Я. Мазур*

Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького

*Поширення паразитарних захворювань є одним із факторів економічного обмеження розвитку галузі птахівництва України, особливо це стосується західного регіону. Шляхом копроскопічних обстежень досліджено епізootичну ситуацію щодо еймеріозної інвазії курей у птахівничих господарствах Львівської області при різних технологіях утримання (кліткове та долівкове), які проявлялись у вигляді моно- та поліінвазій. Захворювання виникало при порушенні технології вирощування у курей від 10-добового до 3-місячного віку, найбільш сприйнятливими до захворювання виявились курчата до одномісячного віку. У поголів'ї курей на території Львівської області найбільш поширені 4 види інвазії *Eimeria acervulina*, *E. tenella*, *E. necatrix*, *E. maxima*.*

Одним із головних завдань птахівництва України на сучасному етапі розвитку є забезпечення населення повноцінними екологічно чистими продуктами харчування. Але отримати якісні продукти, а саме: м'ясо та яйце, можливо тільки від здорової птиці. Однією з перешкод, що гальмує розвиток птахівництва України є еймеріоз — протозойна хвороба молодняку птиці до 2–3-місячного віку, яка проявляється пригніченням, проносами, часто з домішками крові, схудненням. Загибель птиці може сягати 50–70 % від кількості захворілих; несучість починається на 1–2 місяці пізніше та значно нижча, порівняно з несучістю здорової неперехворілої птиці [1]. Виявлення еймеріоносійства в зональному аспекті має не лише наукове, а й практичне значення, оскільки дає змогу посилити ефективність лікувально-профілактичних протиеймеріозних заходів.

Актуальність обраного нами напрямку дослідження визначається потребою систематичного аналізу перебігу епізootичного процесу з метою збереження високої продуктивності та відтворювальної функції птиці у птахівничих господарствах, а також забезпечення населення України якісними та безпечними продуктами харчування [2, 3].

Матеріали і методи. Моніторинг еймеріозу курей проводили протягом 2012 року у спеціалізованих птахівничих господарствах Львівської області з різною технологією утримання (кліткове та долівкове). Долівкова система утримання характерна для невеликих господарств, яким властива сезонність у виробництві яєць або м'яса. Кліткова система утримання передбачає використання кліткових батарей, механізацію й автоматизацію трудомістких процесів (годівля, напування, збирання яєць, прибирання посліду, контроль за температурним режимом).

Відносно швидкості розповсюдження еймеріозу серед поголів'я птиці та зростання інтенсивності інвазування тварин маємо можливість стверджувати за даними матеріалів звітності районних державних лабораторій ветеринарної медицини Львівської області та за даними власних досліджень.

Копроскопічному дослідженню було піддано 1520 курей. З цією метою з пташників, де утримувались кури при різних технологіях утримання, відбирали проби посліду (не менше 25 проб із кожної групи), які досліджували в лабораторних умовах на кафедрі паразитології, іхтіопатології та ВСЕ Львівського національного університету ветеринарної медицини та

* Науковий керівник — професор М. В. Козак.

біотехнологій імені С.З. Гжицького. Копроскопічні обстеження проводили за методом Дарлінга на наявність ооцист еймерій. Споруляцію ооцист еймерій проводили за методикою Long et al. (1976) [4]. Видову належність еймерій визначали за Е. М. Хейсиним [5].

Результати й обговорення. За результатами проведених копроскопічних обстежень інвазія курей еймеріями встановлена в усіх досліджуваних господарствах Львівської області при різних технологіях утримання (табл.).

В усіх господарствах використовують кліткове утримання курей, а в таких господарствах, як ФГ «Унія» Городоцького району, ПП «Візенберг» Жовківського району та АФ «Загаї» Кам'яно-Бузького району використовують також долівкову технологію вирощування для курей від 1 до 90 діб із наступним переведенням її в кліткові батареї.

У названих птахівничих господарствах кури утримуються в кліткових батареях вітчизняних виробників ОКН та ТБК, в окремих господарствах використовують кліткові батареї італійського виробника FASO.

У господарствах, де птицю утримують на долівці, еймеріозну інвазію виявляли протягом усього року. Факторами передачі інвазії являлися забруднені ооцистами еймерій корми, кури-носії, які утримувались на долівці, а в 90-добовому віці перевели в клітки, вода, підстилка, ґрунт, предмети догляду та інвентар. Вища екстенсивність інвазії спостерігається в господарствах при долівковому утриманні птиці, відносно кліткової системи утримання, цьому сприяє висока вологість повітря і використання вогкої підстилки. Так, наприклад, в ФГ «Унія» Городоцького району при долівковому утриманні ЕІ становила 9,5 %, при клітковому — ЕІ 5,0 %; ПП «Візенберг» Жовківського району — долівкове — ЕІ 7,0 %, кліткове — ЕІ 6,0 %; АФ «Загаї» ТЗОВ Кам'яно-Бузького району — долівкове — ЕІ 6,0 %, кліткове — ЕІ 3,0 %. У інвазованих курей ідентифіковано 4 види: *Eimeria acervulina*, *E. tenella*, *E. necatrix*, *E. maxima*.

Таблиця

Епізоотологія еймеріозу курей при різних технологіях утримання у Львівській області

№ п/п	Райони, господарств	Технології утримання	Досліджено проб	Інвазовано еймеріями	
				Виявлено хворої птиці	Екстенсивність, %
1	Бродівський р-н, СВГ «Ясенів»	Кліткова	300	10	3,3
2	Буський р-н, ТЗОВ АПФ «Львівська»	Кліткова	300	23	7,6
3	Городоцький р-н, ФГ «Унія»	Долівкова	200	19	9,5
		Кліткова	120	6	5,0
4	Жовківський р-н, ПП «Візенберг»	Долівкова	200	14	7,0
		Кліткова	100	6	6,0
5	Кам'яно-Бузький р-н, АФ «Загаї»	Долівкова	200	12	6,0
		Кліткова	100	3	3,0
Всього:			1520	93	6,12

У птахівничих господарствах, де використовують кліткове утримання курей (СВГ «Ясенів» Бродівського району та ТЗОВ АПФ «Львівська» Буського району) встановлено незначну еймеріозну інвазію, екстенсивність якої становила від 3,3 до 7,6 %. Аналіз результатів моніторингу епізоотологічної ситуації щодо еймеріозу курей в розрізі окремих господарств показав, що екстенсивність інвазії еймеріями залежить від типів і розмірів господарств, дотримання гігієнічних умов утримання птиці, своєчасного проведення профілактичних заходів.

ВИСНОВКИ

1. У птахівничих господарствах де проводили копроскопічні обстеження виявлена еймеріозна інвазія.

2. У птахівничих господарствах Львівської області екстенсивність інвазії була неоднаковою і залежала від способу утримання і технології ведення птахівництва.

3. При клітковій системі утримання екстенсивність інвазії була меншою в порівнянні з долівковою системою утримання.

Перспективи подальших досліджень. Розробка профілактичних заходів щодо запобігання еймеріозу курей та вивчення їх впливу на якість і безпеку продуктів харчування.

EPIZOOTIC SITUATION OF CHICKENS EIMERIA IN POULTRY FARMS OF LVIV REGION

I. Mazur

Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies named after S. Z. Gzhytskyj

S U M M A R Y

The spread of parasitic diseases is one of the factors limiting economic development of Ukrainian poultry industry, especially in the western region. By means of koprological investigations the epizootic situation of eimeria invasions in chickens which were kept in various conditions (in cages and on earthen floor) in poultry farms of Lviv region has been investigated. *Eimeria* invasions manifested themselves in the form of mono- and polyinvasion. The disease occurred through violation of the growing technology in chickens from 10-day to 3 months of age, the most susceptible to the disease appeared chickens to one month of age. The 4 most common kinds of invasions in the stocks of chickens of Lviv region are: *Eimeria acervulina*, *E. tenella*, *E. necatrix*, *E. maxima*.

ЭПИЗООТИЧЕСКАЯ СИТУАЦИЯ ПО ЕЙМЕРИОЗУ КУР ПТИЦЕВОДЧЕСКИХ ХОЗЯЙСТВАХ ЛЬВОВСКОЙ ОБЛАСТИ

И. Я. Мазур

Львовский национальный университет ветеринарной медицины и биотехнологий имени С. З. Гжицкого

А Н Н О Т А Ц И Я

Распространение паразитарных заболеваний является одним из факторов экономического ограничения развития отрасли птицеводства Украины, особенно это касается западного региона. Путем копроскопических обследований исследовано эпизоотическую ситуацию по еймериозной инвазий кур в птицеводческих хозяйствах Львовской области при различных технологиях содержания (клеточное и половое), которые проявлялись в виде моно- и полиинвазий. Заболевание возникало при нарушении технологии выращивания у кур от 10-суточного до 3-месячного возраста, наиболее восприимчивыми к заболеванию оказались цыплята до месячного возраста. В поголовье кур на территории Львовской области наиболее распространены 4 вида инвазии *Eimeria acervulina*, *E. tenella*, *E. necatrix*, *E. maxima*.

ЛІТЕРАТУРА

1. Коваленко *И. И.* Методические указания по диагностике эймериозов и гельминтозов гусей [Текст] / *И. И. Коваленко, И. В. Герман.* — К., 1993. — 8 с.
2. Тимофеев *Б. А.* Эймериоз птиц // *Ветеринарный консультант.* — 2004. — № 5. — С. 6–10.
3. Епізоотичний стан птахівництва в Україні / Вержиховський *О.*, Колос *Ю.*, Титаренко *В.*, Стець *В.* // *Ветеринарна медицина України.* — 2007. — № 6. — С. 8–10.
4. Герман *В. В.* Довідник з хвороб птиці / *В. В. Герман, Б. Т. Стегній, П. І. Вербицький та ін.* — Харків: Фоліо, 2002. — 296 с.
5. Long *P. L.* A guide to laboratory techniques in the study and diagnosis of avian coccidiosis / *P. L. Long, P. L. Joyner, B. J. Millard et al.* // *Fol. Vet. Lat.* — 1976. — Vol. 6. — P. 201–207.
6. Хейсин *Е. М.* Жизненные циклы кокцидий домашних животных / *Е. М. Хейсин.* — С. 155–157.